



Spolufinancováno
Evropskou unií

Závěrečná zpráva z realizace poradenského programu města Nové Město na Moravě Poradenský program 11

Podpora realizace prorodinných opatření

Tento materiál vznikl v rámci realizace projektu „Rozvoj systémů pro sociální začleňování“ r. č. projektu CZ.03.02.02/00/22_004/0000366.



Agentura
pro sociální začleňování

ČÁST 1	3
INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN	3
OBDOBÍ REALIZACE	3
ZÁKLADNÍ ÚDAJE O LOKALITĚ	3
ANOTACE PROGRAMU	4
VÝCHODISKA VÝBĚRU PORADENSKÉHO PROGRAMU A ZÁKLADNÍ POPIS PROBLÉMŮ A JEJICH PŘÍČIN, KTERÉ MÁ PROGRAM ZA CÍL ŘEŠIT	5
CÍLE PORADENSKÉHO PROGRAMU	6
<i>Dlouhodobý cíl</i>	<i>6</i>
<i>Specifické cíle</i>	<i>6</i>
PŘEDPOKLÁDANÝ HARMONOGRAM REALIZACE	7
POPIS VÝSTUPŮ PROGRAMU	7
POPIS VÝCHOZÍHO STAVU LOKALITY V KONTEXTU PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	8
ČÁST 2	11
PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU	11
.....	14
ČÁST 3	14
VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU	14
VYHODNOCENÍ PLNĚNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ	14
VYHODNOCENÍ NAPLNĚNÍ VÝSTUPŮ A CÍLŮ PROGRAMU	18
<i>Dlouhodobý cíl</i>	<i>18</i>
<i>Specifické cíle</i>	<i>18</i>
VYHODNOCENÍ A SHRUTÍ CELKOVÉHO PŘÍNOSU PROGRAMU NA LOKALITU, DLE ZÁVĚREČNÉHO POSOUZENÍ NAPLŇOVÁNÍ KRITÉRIÍ SOCIÁLNÍHO ZAČLEŇOVÁNÍ DANÉHO PROGRAMU	19
DALŠÍ MOŽNÝ PLÁN SPOLUPRÁCE	19
SEZNAM ZKRATEK	20

ČÁST 1

INFORMACE O NASTAVENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU A LOKALITĚ, NA NÍŽ JE PROGRAM ZACÍLEN

Období realizace

Červenec 2023–červen 2024

Základní údaje o lokalitě

Nové Město pod Smrkem se nachází ve Frýdlantském výběžku 12 km od Frýdlantu (obec s rozšířenou působností, dále také „ORP“) a zhruba 35 km od Liberce (krajské město).

K 31. 12. 2022 v NMPS žilo 3 754 obyvatel. Počet obyvatel v NMPS v posledních deseti letech nejprve postupně klesal, a to až do roku 2018, v roce 2019 mírně vzrostl, ale v letech 2020–2021 opět poklesl. V roce 2022 došlo opět k relativně významnému nárůstu, a to z 3 663 obyvatel v roce 2021 na 3 754 obyvatel v roce 2022.

Kvalifikovaný odhad sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob v Novém Městě pod Smrkem lze nalézt například v *Plánu prevence kriminality* (2021, s. 1), kde je uvedeno rozmezí 100–300 obyvatel.

Dle kvalifikovaného odhadu pracovníků sociálního odboru MÚ může jít v případě sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených obyvatel ve většině případů (80 %) o Romy, nicméně v řadě lokalit, domácností i rodin jsou jak Romové, tak neromové.

Na druhou stranu je nutné poznamenat, že ne všichni Romové v NMPS jsou sociálním vyloučením ohrožení¹.

¹ Dle Plánu prevence kriminality (2021, s.1) ve městě trvale žije 450 občanů romského etnika. Je to přibližně 13 % obyvatel. To potvrzuji i situační analýza ze stejného roku (Hladík, 2021) uvádějící kvalifikovaný odhad „místního sociálního odboru zhruba 400 až 450 osob.“ Dle SLBD 2021 je nejpočetnější národností menšinou v NMPS romská a slovenská, k romské národnosti se přihlásilo 52 obyvatel, ke slovenské 45, vietnamské 22, německé 20, ukrajinské 16, polské 13 a ruské 6 obyvatel.

Anotace programu

Cílem je podpora při zavádění koordinované multidisciplinární spolupráce aktérů v území se zaměřením na ohrožené rodiny a děti.

Jejím účelem je propojování jednotlivých segmentů, které se s tématem řešení situace ohrožených rodin setkávají, a jejich zpřehlednění v území a podpora při vzájemné orientaci v systému služeb směřující k udržení dítěte v jeho přirozeném rodinném prostředí včetně tvorby prarodinných strategií v území.

Ve spolupráci s územním celkem a jeho partnery budou zejména realizována kontinuální pracovní setkávání, tematické kulaté stoly podporující vzájemnou informovanost o potřebách rodin s dětmi, identifikaci dobré praxe při práci s rodinami, identifikovat problémové oblasti, které se nedaří zajišťovat, a hledat řešení a společné postupy v zájmu rodin s dětmi.

Spolupráce s územním celkem bude zahrnovat podporu při realizaci následujících návazných kroků:

- zmapování situace v oblasti prarodinných služeb a aktivit,
- zavádění nástrojů, postupů při řešení situace rodin s dětmi,
- identifikaci a přenosu dobré praxe v území,
- nastavení systému pravidelného sběru anonymizovaných dat o počtu ohrožených rodin s dětmi v lokalitě,
- vyhodnocování opatření v oblasti podpory rodin s dětmi,
- navrhování a tvorbě prarodinných strategií.

Východiska výběru poradenského programu a základní popis problémů a jejich příčin, které má program za cíl řešit

V návaznosti na komunikaci s obcí byly jako nejzávažnější problémy k řešení identifikovány: předčasné odchody ze vzdělávání, nedostatečné volnočasové a komunitní vyžití, šikana na škole i mimo ni, sociální podmínky rodin s dětmi, motivace rodičů k podpoře vzdělávání jejich dětí, podpora rodičovských kompetencí, potřeba nastavení funkčního case managementu při práci s rodinami (OSPOD, SAS, NZDM, TP atp.).

V obci je dle místních aktérů nedostatečná kapacita SAS a pracovníků OSPOD, zároveň dochází k segregovanému přístupu dětí například do DDM, neúčasti romských dětí v místních aktivitách (sportovní oddíly, dobrovolní hasiči atp.). Tato situace se odráží ve školním prostředí (předčasné odchody a neúspěšnost, šikana, dětské „gangy“ apod.).

V analytické zprávě PAQ Research z roku 2022 je uvedeno, že *„ORP Frýdlant má velmi vysokou vzdělávací neúspěšnost (nedokončování ZŠ, propadání, absence). Vzdělávací neúspěšnost je v ORP Frýdlant vyšší než v 99 % ORP v ČR a 100 % ORP v kraji. Vzdělávací neúspěšnost je výrazně vyšší, než by odpovídalo sociální situaci.“* Konkrétně se jedná o 10,5 % žáků s neukončenou ZŠ ve srovnání s celorepublikovým průměrem 3,8 %. Nadprůměrné jsou rovněž hodnoty v propadání na prvním i druhém stupni ZŠ a v počtu hodin absencí.

Příčin tohoto stavu je celá řada. Například počet rodičů v exekuci je dle zprávy PAQ Research (2022) 21, 8 % ve srovnání s celorepublikovým průměrem 13,2 %.

V sociálně vyloučené lokalitě žije v ORP Frýdlant 1,7 % lidí, což je opět nad celorepublikovým průměrem (1,0 %). Nadprůměrné hodnoty jsou pak zachycené rovněž v míře nezaměstnanosti a jako jeden z klíčových ukazatelů je míra vzdělanosti místních obyvatel, přičemž 25,2 % dospělých lidí v ORP Frýdlant nemá ukončené střední vzdělání, zatímco v celé ČR se jedná o 18 %.

Počet dětí/ klientů řešených OSPOD je dle zprávy Demografie Morava „Socioekonomická situace území a prognóza kapacit sociálních služeb“ (2022) v přepočtu na 1000 obyvatel ve srovnání s celou ČR rovněž výrazně vyšší – v ORP Frýdlant je to 21,3 případů; v celé ČR pak 13,5 případů.

Pracovníci OSPOD dojíždějí z Frýdlantu do Nového Města pod Smrkem 1x týdně + ad-hoc výjezdy k závažným situacím.

Cíle poradenského programu

Dlouhodobý cíl

Obec vytváří podmínky pro zajištění podpory dětem a rodinám, zajištění bezpečí a ochrany, setrvání dětí ve školní docházce, volnočasové aktivity dětí, a to v participaci s dětmi, mladými lidmi a rodinami.

Specifické cíle

1. Vytvoření místní platformy podpory dětí a rodin se zapojením místních aktérů veřejné správy, NNO a dalších odborníků, dětí a rodin s cílem systematické podpory dětí a rodin na bázi case managementu a participace.
 - a. Nastavení spolupráce pro včasný záchyt možného ohrožení dítěte se zapojením školy, podpůrných služeb, dětí a rodin, lékařů, OSPOD, policie.
 - b. Sjednání postupů v podpoře ohrožených dětí a rodin na bázi případové práce.
 - c. Podpora zavádění inovativních programů na podporu rodin a dětí s využitím lokálních zdrojů (inovativní postupy, rozšíření stávajících služeb), programů trávení volného času apod.
 - d. Průběžné hodnocení situace v komunitě participativní formou.
2. Zavádění programů na podporu kompetencí rodičů v oblasti výchovy a zajištění bezpečí dětí.
3. Posilování místní sítě služeb síťováním aktérů na úrovni ORP, jednání na úrovni kraje k rozšíření nebo zavedení služeb v rámci střednědobého plánování, posílení kapacit služeb formou zavádění inovativních služeb využitím dobrovolnických služeb, participativním zapojením dětí a mladistvých (peer programy), dostupné online pomoci, spoluprací s univerzitami apod.
4. Vytváření podmínek a zázemí pro bezpečné trávení volného času dětí a mládeže
 - a. Posílení nabídky volnočasových aktivit participativní formou dle potřeb dětí a mladistvých.
 - b. Zavádění podpůrných programů pro děti a mládež s využitím stávajících zdrojů školy, komunity, dobrovolníků, peer programů, využití již zavedených funkčních programů.
 - c. Budování zázemí pro vhodné trávení volného času dětí a mládeže s participací dětí s využitím stávajících prostor a plánu na vybudování vhodných venkovních prostor (např. posezení, zastřešení, wifi, rampa, workout, apod.).
5. Osvěta veřejnosti o dostupných službách a možnosti jejich využití, formou dostupnou obyvatelům ohroženým sociálním vyloučením, dětem i mládeži. Vytvoření informačních letáků, odkazů na a infografik na sociálních sítích, informace na veřejných vývěškách, ve školách.

Předpokládaný harmonogram realizace

Pořadí kroků	Popis	Časový rámec	Tým/ odpovědnost
1	Budování sítě – LP, PS individuální jednání s aktéry	Do 06/23	LK, obec, aktéři
2	Vstupní analýza a situační analýza	Do 09/23	LK, obec, aktéři
3	Zpracování vstupní zprávy a návržení mechanismu realizace	Do 09/2023	LK, expert, aktéři, obec
4	Realizace opatření za aktivní účasti aktérů a cílové skupiny	Od 09/2023	Obec, aktéři, expert
5	Evaluace a aktualizace opatření	průběžně	Obec, aktéři, cílová skupiny

Popis výstupů programu

Výstupem programu jsou tři identifikované oblasti, které ve vzájemné korelaci mohou napomoci komplexnímu řešení situace v lokalitě.

Jedná se konkrétně o:

1. funkční platforma spolupráce,
2. zavedené programy na podporu rodičovských kompetencí a
3. posílení participace dětí.

Popis výchozího stavu lokality v kontextu plnění kritérií sociálního začleňování

Název kritéria: Obec se aktivně zajímá o potřeby ohrožených rodiny s dětmi na svém území

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Jsou založeny formální platformy z úrovně obce, identifikovány klíčové subjekty. Zapojeno je omezené množství aktérů (ostatní nemají zájem, nebo o jejich existenci nebo vazbě k řešené problematice nemá obec povědomí). Mezi zapojenými aktéry panuje nízká nebo chybějící vzájemná důvěra a nízká důvěra k řešení. Dochází ke konfliktním situacím.	Platformy na úrovni obce jsou vedeny v rámci MAS nebo ASZ.
Formálně ukotvené platformy se pravidelně scházejí, dochází ke strukturované výměně informací, informace jsou předávány horizontálně i vertikálně, existují záznamy u jednání. Zapojeny jsou různé subjekty, ale s převahou méně aktivních. Mezi některými aktéry je dostatečná (minimální) vzájemná důvěra a důvěra k řešení, otevřenost pro zvyšování důvěry, případné konflikty jsou korektně řešeny.	Platformy se setkávají v rámci koordinace MAS/ASZ. Zaměření platform je obecnějšího charakteru.
Formálně ukotvené platformy se pravidelně scházejí, dochází ke strukturované výměně informací, informace jsou předávány horizontálně i vertikálně, existují záznamy u jednání. Obec fungování platform podporuje finančně a personálně. Zapojeny různé subjekty s převážně dostatečnou mírou vlivu pro řešení, s různou úrovní aktivity (vysoká i nízká), převládá vzájemná důvěra a důvěra v řešení, případné konflikty jsou korektně řešeny.	Platformy se setkávají v rámci koordinace MAS/ASZ.
Formálně ukotvené platformy se pravidelně scházejí, jsou otevírána témata spojená s potřebami rodin v území, dochází ke strukturované výměně informací, informace jsou předávány horizontálně i vertikálně, pravidelně jsou zapojováni a účastní se lidé žijící v obci. Zapojeny různé subjekty s dostatečnou mírou vlivu pro řešení s podobnou a rostoucí mírou pozitivní aktivity. Většina aktérů má vzájemnou důvěru a převažuje u nich důvěra v řešení, nedochází k významnějším konfliktům.	Platformy se setkávají v rámci koordinace MAS/ASZ.

Název kritéria: Obec koordinuje zajištění komplexní podpory rodinám

Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Obec má popsánu síť služeb pro rodiny s dětmi dostupnou na jejím území (na jaké situace (potřeby) reagují, v jakém rozsahu, za jakých podmínek jsou služby poskytovány).	Síť služeb pro rodiny s dětmi je popsána v rámci strategických dokumentů a průzkumů aktuálně provedených ASZ/MAS.

Obec má vytvořen sběr kvantitativních dat a nástroje pro jejich aktualizaci.	Není vytvořen stabilní systém sběru dat. Data jsou sbírána ad hoc v rámci výzkumů realizovaných externě.
Obec má zpracovánu Koncepti rodinné politiky, koncepce má prointegrační charakter opatření jsou zaměřena s ohledem na potřeby rodin, včetně rodin se specifickými potřebami včetně rodin s ohroženými dětmi. Zástupci CS jsou do tvorby zapojeni, koncepce vychází z kvantitativních dat i kvalitativních informací.	Koncepce rodinné politiky na úrovni města není zpracována.
Obec má vytvořen systém kontinuálního sledování a vyhodnocování potřeb ohrožených dětí a rodin a mapování rizik. Analyzuje silná a slabá místa sítě služeb (vč. bílých míst).	Monitoring situace dětí a rodin v lokalitě není nastaven.
Strategické plánování v oblasti rodinné politiky je "institucionálně" (personálně) zajištěno – tam kde je to relevantní. Proces je cyklický.	Personální zajištění strategického plánování ani realizace aktivit není dostatečně zajištěno.
Je zapojena v koordinaci místních sítí (např. MAS) a regionálních politik v oblasti podpory rodin (krajské).	Ukotvení MAS a koordinace aktivit je zajištěna funkčním způsobem.
Cíleně spolupracuje s aktéry na konkrétních kasuistikách jako reflexe a sběr podnětů pro tvorbu prorodinné strategie/koncepce či jako reflexi existujících opatření.	Kazuistiky nejsou aktivně využívány v rámci tvorba prorodinné strategie.
Obec podporuje nebo zajišťuje mezirezortní a multidisciplinární spolupráci v oblasti systému péče o ohrožené děti.	Obec nezajišťuje mezirezortní spolupráci (je zajišťována částečně prostřednictvím MAS a ASZ).
Obec koordinuje nebo realizuje aktivity včasné intervence zaměřené na potenciálně ohrožené skupiny.	Obec nezajišťuje koordinaci aktivit na místní úrovni.
Obec koordinuje síťování mezi relevantními aktéry z oblasti podpory rodin v regionu v rámci regionální platformy (zástupci kraje, obcí, neziskových organizací, zaměstnavatelů apod.).	Síťování služeb je částečně realizována prostřednictvím aktivit MAS.
Název kritéria: Inicie a realizace prorodinných aktivit	
Ukazatel	Popis výchozí situace v lokalitě (obec)
Obec vytváří podmínky pro realizaci prorodinných aktivit (zdarma či zlevněné nájemné obecních prostor pro činnost organizací, příspěvek na nájemné v jiných prostorách).	V rámci obce je možné částečně využívat dostupné prostory (uzavřené hřiště, škola).
Obec má vytvořeny dotační programy a finančně podporuje aktéry realizující opatření na podporu rodiny s dětmi.	Dotační programy obce jsou limitovány.
Obec iniciuje a podporuje programy integrace znevýhodněných skupin, včetně začlenění dětí do vrstevnických skupin.	Programy ze strany obce nejsou dlouhodobě realizovány, částečná realizace je zajištěna MAS.
Obec v podpoře aktivit zaměřených na rodiny s dětmi upřednostňuje ty, které mají prointegrační přístup (podporovány jsou aktivity a služby "nízkoprahové" podporující začleňování dětí do běžného života v obci).	Podpora aktivit ze strany obce je limitována a není cílena.

Obec cíleně podporuje aktivity zaměřené na prevenci a sanaci rodiny.	Není zajištěna aktivní podpora preventivním aktivitám ze strany obce.
Obec zajišťuje informovanost cílové skupiny o možnostech regionální podpory rodin způsobem dostupným a srozumitelným pro široké spektrum rodin.	Informovanost ze strany obce je zajištěna, z provedených průzkumů nicméně vyplývá, že není efektivní.
Obec přímo zajišťuje spektrum aktivit pro rodiny (poradenství pro rodiny, tematické vzdělávací aktivity pro rodiny apod.).	Obec přímo podpůrné aktivity pro cílovou skupinu nezajišťuje.
Obec realizuje participační aktivity pro rodiny s dětmi, aktivně zapojuje rodiny do rozhodovacích, plánovacích procesů. Podporuje aktivity realizované přímo CS ve prospěch její integrace.	Participační aktivity nejsou ze strany obce realizovány.
Podporuje zajišťování aktivit zřizovanými a zakládanými organizacemi během období prázdnin.	Aktivity pro děti mládež jsou poskytovány převážně v rámci pracovní doby, s výjimkou aktivit APK.
Podporuje využívání obecních prostor (např. školní tělocvičny, hřiště apod.) pro odpolední a víkendové aktivity širokému spektru rodin.	V rámci obce jsou částečně využívány prostory školy k mimoškolním aktivitám.
Propaguje jednotlivé prorodinné aktivity, rodinnou politiku obce.	Rodinná politika je propagována částečně v rámci rodinného centra (MAS).
V rámci zakládaných a zřizovaných organizací prosazuje a vyžaduje přístupy podporující integraci znevýhodněných a ohrožených rodin (snižování prahů služeb, přizpůsobení nabídky činností rodinám a dětem ze znevýhodněného prostředí).	Služby jsou částečně přizpůsobeny cílové skupině, potřeby větší skupiny dětí zůstávají nepokryty.

ČÁST 2

PRŮBĚH REALIZACE PORADENSKÉHO PROGRAMU

Období	Název a typ realizovaných aktivit	Uveďte vazbu aktivity na plnění cíle či kritéria (číslo cíle či kritéria)	Stručný popis aktivity a jejího přínosu. Je-li to relevantní, uveďte konkrétní výstupy, či výsledky aktivity
červenec 2023 až září 2023	Studium dostupných analytických a strategických materiálů s vazbou na cílovou skupinu	1.– 5.	V rámci lokality existuje řada analytických a strategických materiálů, které se částečně týkají cílové skupiny dětí a rodin. Pro zachování kontinuity aktivit v lokalitě a návaznosti poradenského programu na opatření realizovaná v lokalitě bylo nezbytné provést revizi materiálů a zejména ověřit fázi jejich naplnění. V případě některých materiálů byla konzultací s příslušnými
	Konzultace tematického výzkumu k cílové skupině dětí a mládeže	4.	Byla poskytována odborná konzultace při zpracování tematického výzkumu ASZ „Volný čas dětí a mládeže ze sociálně vyloučených lokalit v Novém Městě pod Smrkem“. Součástí konzultací byla analýza dostupných služeb pro využití volného času a přístupu cílové skupiny. Na základě konzultací byl umožněn podrobný vhled do situace dětí a rodin z hlediska možnosti využití volnočasových aktivit a následně mimo jiné nasměroval následnou diskusi na míru začleňování dětí ze SVL do volnočasových aktivit hlavního proudu.
	Finalizace vstupní zprávy poradenského programu	1.– 5.	Na základě zjištěných poznatků a na základě provedených konzultací byla finalizována vstupní zpráva poradenského programu.

Komentář experta:

Vstup poradenského programu do lokality bylo, vzhledem k významné roli některých aktérů a též určité míře skepse z nalezení nových efektivních řešení situace v lokalitě, nutné pečlivě připravit, neboť nebylo možné připustit narušení vztahů s aktéry v lokalitě a tím i ohrožení realizace poradenského programu. Provedenou přípravou bylo možné předejít odmítnutí navrhovaných cílů poradenského programu a zvýšit důvěru v jeho realizaci.

říjen 2023 až prosinec 2023	Jednání s aktéry k nastavení realizace poradenského programu	1.– 5.	V rámci jednání PS Rodina a částečně též PS zaměstnanost (zde přesah do tématu předčasných odchodů ze vzdělávání) byly prezentovány cíle poradenského programu a diskutovány možnosti jejich realizace, zejména možní aktéři – nositelé jednotlivých opatření. Diskuse zahrnovala dosavadní úsilí aktérů o řešení, personální, prostorové a materiální možnosti. Cíle poradenského programu byly nahlíženy i optikou možných přístupů v podpůrných aktivitách zaměřených buď na rodinu jako celek nebo (v případě omezených rodičovských kompetencí) na děti samotné, dále na míru, do níž mohou být děti ze SVL začleněny do volnočasových aktivit hlavního proudu nebo do cílených aktivit pro děti ze SVL. Zapojením aktérů k řešení konkrétních témat poradenského programu docházelo k dílčí realizaci poradenského programu (zejm. dílčí cíl č. 1 a 5).
	Zpracování a sdílení příkladů dobré praxe	1.– 5.	Pro účely posílení podpory rodičovských kompetencí a práce s dětmi a rodinami byly expertkou identifikovány příklady dobré praxe (služby na podporu rodičovských kompetencí, služby doprovázení rodin, peer programy, systém včasné intervence a příklady případové spolupráce). Příklady byly sdíleny v rámci jednání PS a diskutovány s aktéry.
	Individuální konzultace s aktéry	1.- 5.	Vzhledem k dynamice jednání PS byly provedeny individuální konzultace s klíčovými aktéry pro oblast ochrany dětí a rodin, zejména OSPOD a MAS. Ve spolupráci s MAS byly podrobně identifikovány cíle realizovaných projektů a jejich efektivita (obdobně pro celou oblast Frýdlantska).

Komentář experta:

V rámci účasti na jednání věcně příslušných PS byl opakovaně vnášen komentář k cílům poradenského programu s tím, že jsou již aktivity realizovány, přestože byly původně cíle identifikovány lokalitou jako potřebné. Zejména šlo i nadále o možný souběh aktivit realizovaných MAS. Otevřenou diskuzí o možnostech realizace cílů poradenského programu se podařilo cíle PP zachovat a naplánovat jejich realizaci.

leden 2024 až březen 2024	Identifikace bariér realizace PP	1.– 5.	V rámci společných (PS) i individuálních jednání v lokalitě byly identifikovány bariéry, které doposud bránily realizaci potřebných opatření. Jednalo se o kapacitu sociálních služeb, nedostatek odborného personálu, nevůli představitelů města. Součástí jednání byla i témata komunikace významných kroků města ve vztahu k cílové skupině (míru zkreslení povědomí obyvatel města o situaci dokreslovala odlišnost náhledu na informovanost obyvatel o volnočasových službách a také například o bezpečnostní situaci ve městě).
	Sdílení příkladů dobré praxe	1.– 5.	Konzultacemi s aktéry byly sdíleny příklady dobré praxe, které by mohly být aplikovány pro realizaci cílů PP.

Komentář experta:

Realizace cílů PP pokračovala identifikací bariér, které mohou bránit podpoře cílové skupiny. Byly společně vymezeny způsoby, jak je možné bariéry překonávat. Důležitým diskusním tématem byla i participace cílové skupiny, včetně dětí a mládeže.

duben 2024 až červen 2024	Individuální konzultace implementace cílů PP	1. - 5.	Byly realizovány individuální konzultace se zástupci OSPOD, SAS, školy a MAS k možnostem implementace cílů PP, zejména zavedení některých nástrojů k práci s dětmi a rodinami.
	Skupinové konzultace implementace cílů PP	1. - 5.	Byla průběžně konzultována implementace cílů poradenského programu, pokud jde o nastavení případové práce a spolupráce a síťování služeb.
	Příprava doporučení k implementaci cílů	1. - 5.	Zpracování písemného doporučení k implementaci všech cílů poradenského programu.

Komentář experta:

V daném období byly provedeny finální konzultace implementace opatření poradenského programu. Opatření musí navazovat na dosavadní činnosti v lokalitě, viz proces komunikace výše. Opatření byla zpracována návodným způsobem do písemného doporučení.

ČÁST 3

VYHODNOCENÍ PORADENSKÉHO PROGRAMU

Vyhodnocení plnění kritérií sociálního začleňování

Kritérium	Název ukazatele	Vyhodnocení závěrečného posunu v lokalitě
Obec se aktivně zajímá o potřeby ohrožených rodiny s dětmi na svém území	Jsou založeny formální platformy z úrovně obce, identifikovány klíčové subjekty. Zapojeno je omezené množství aktérů (ostatní nemají zájem, nebo o jejich existenci nebo vazbě k řešení problematice nemá obec povědomí). Mezi zapojenými aktéry panuje nízká nebo chybějící vzájemná důvěra a nízká důvěra k řešení. Dochází ke konfliktním situacím.	Platformy na úrovni obce jsou vedeny v rámci MAS nebo ASZ. Vzhledem k velikosti okruhu aktérů se jeví jako nadbytečné budování nové platformy, stávajícím strukturám tedy bude poskytnuto doporučení k zaměření činnosti na podporu dětí a rodin.
	Formálně ukotvené platformy se pravidelně scházejí, dochází ke strukturované výměně informací, informace jsou předávány horizontálně i vertikálně, existují záznamy u jednání. Zapojeny jsou různé subjekty, ale s převahou méně aktivních. Mezi některými aktéry je dostatečná (minimální) vzájemná důvěra a důvěra k řešení, otevřenost pro zvyšování důvěry, případné konflikty jsou korektně řešeny.	Platformy se setkávají v rámci koordinace MAS/ASZ. Zaměření platform je obecnějšího charakteru. Vzhledem k velikosti okruhu aktérů se jeví jako nadbytečné budování nové platformy, stávajícím strukturám tedy bude poskytnuto doporučení k zaměření činnosti na podporu dětí a rodin.
	Formálně ukotvené platformy se pravidelně scházejí, dochází ke strukturované výměně informací, informace jsou předávány horizontálně i vertikálně, existují záznamy u jednání. Obec fungování platform podporuje finančně a personálně. Zapojeny různé subjekty s převážně dostatečnou mírou vlivu pro řešení, s různou úrovní aktivity (vysoká i nízká), převládá vzájemná důvěra a důvěra v	Platformy se setkávají v rámci koordinace MAS/ASZ. Vzhledem k velikosti okruhu aktérů se jeví jako nadbytečné budování nové platformy, stávajícím strukturám tedy bude poskytnuto doporučení k zaměření činnosti na podporu dětí a rodin.

	řešení, případné konflikty jsou korektně řešeny.	
	Formálně ukotvené platformy se pravidelně scházejí, jsou otevírána témata spojená s potřebami rodin v území, dochází ke strukturované výměně informací, informace jsou předávány horizontálně i vertikálně, pravidelně jsou zapojováni a účastní se lidé žijící v obci. Zapojeny různé subjekty s dostatečnou mírou vlivu pro řešení s podobnou a rostoucí mírou pozitivní aktivity. Většina aktérů má vzájemnou důvěru a převažuje u nich důvěra v řešení, nedochází k významnějším konfliktům.	Platformy se setkávají v rámci koordinace MAS/ASZ. Vzhledem k velikosti okruhu aktérů se jeví jako nadbytečné budování nové platformy, stávajícím strukturám tedy bude poskytnuto doporučení k zaměření činnosti na podporu dětí a rodin.
	Obec má popsánu síť služeb pro rodiny s dětmi dostupnou na jejím území (na jaké situace (potřeby) reagují, v jakém rozsahu, za jakých podmínek jsou služby poskytovány).	Síť služeb pro rodiny s dětmi je popsána v rámci strategických dokumentů a průzkumů aktuálně provedených ASZ/MAS.
Obec koordinuje zajištění komplexní podpory rodinám	Obec má vytvořen sběr kvantitativních dat a nástroje pro jejich aktualizaci.	Není vytvořen stabilní systém sběru dat. Data jsou sbírána ad hoc v rámci výzkumů realizovaných externě. Doporučení pro monitoring situace je součástí doporučení v rámci PP.
	Obec má zpracovánu Koncepti rodinné politiky, koncepce má prointegrační charakter opatření jsou zaměřena s ohledem na potřeby rodin, včetně rodin se specifickými potřebami včetně rodin s ohroženými dětmi. Zástupci CS jsou do tvorby zapojeni, koncepce vychází z kvantitativních dat i kvalitativních informací.	Koncepce rodinné politiky na úrovni města není zpracována
	Obec má vytvořen systém kontinuálního sledování a vyhodnocování potřeb ohrožených dětí a rodin a mapování rizik. Analyzuje silná a slabá místa sítě služeb (vč. bílých míst).	Monitoring situace dětí a rodin v lokalitě není nastaven. Doporučení pro monitoring situace je součástí doporučení v rámci PP.
	Strategické plánování v oblasti rodinné politiky je "institucionálně" (personálně) zajištěno – tam kde je to relevantní. Proces je cyklický.	Personální zajištění strategického plánování ani realizace aktivit není dostatečně zajištěno.
	Je zapojena v koordinaci místních sítí (např. MAS) a regionálních politik v oblasti podpory rodin (krajské).	Ukotvení MAS a koordinace aktivit je zajištěna funkčním způsobem.

	Cíleně spolupracuje s aktéry na konkrétních kasuistikách jako reflexe a sběr podnětů pro tvorbu prarodinné strategie/koncepce či jako reflexi existujících opatření.	Kazuistiky nejsou aktivně využívány v rámci tvorby prarodinné strategie. V doporučeném postupu je uvedeno zapojení cílové skupiny, které může usnadnit sdílené reálných situací a potřeb.
	Obec podporuje nebo zajišťuje mezirezortní a multidisciplinární spolupráci v oblasti systému péče o ohrožené děti.	Obec nezajišťuje mezirezortní spolupráci (je zajišťována částečně prostřednictvím MAS a ASZ). Doporučení k nastavení mezioborové spolupráce je součástí výstupu PP.
	Obec koordinuje nebo realizuje aktivity včasné intervence zaměřené na potenciálně ohrožené skupiny.	Obec nezajišťuje koordinaci aktivit na místní úrovni. Doporučení ke včasné identifikaci ohrožení dětí a rodin a včasné intervenci je součástí výstupu PP.
	Obec koordinuje síťování mezi relevantními aktéry z oblasti podpory rodin v regionu v rámci regionální platformy (zástupci kraje, obcí, neziskových organizací, zaměstnavatelů apod.).	Síťování služeb je částečně realizováno prostřednictvím aktivit MAS. Doporučení pro síťování služeb je součástí doporučujícího postupu.
	Obec vytváří podmínky pro realizaci prarodinných aktivit (zdarma či zlevněné nájemné obecních prostor pro činnost organizací, příspěvek na nájemné v jiných prostorách).	V rámci obce je možné částečně využívat dostupné prostory (uzavřené hřiště, škola).
Iniciace a realizace prarodinných aktivit	Obec má vytvořeny dotační programy a finančně podporuje aktéry realizující opatření na podporu rodiny s dětmi.	Dotační programy obce jsou limitovány.
	Obec iniciuje a podporuje programy integrace znevýhodněných skupin, včetně začlenění dětí do vrstevnických skupin.	Programy ze strany obce nejsou dlouhodobě realizovány, částečná realizace je zajištěna MAS. Doporučený postup v rámci PP obsahuje postupy k nastavení integračních programů.
	Obec v podpoře aktivit zaměřených na rodiny s dětmi upřednostňuje ty, které mají prointegrační přístup (podporovány jsou aktivity a služby "nízkoprahové" podporující začleňování dětí do běžného života v obci).	Podpora aktivit ze strany obce je limitována a není cílena. Zaměření na prointegrační aktivity je součástí doporučených postupů v rámci PP.
	Obec cíleně podporuje aktivity zaměřené na prevenci a sanaci rodiny.	Není zajištěna aktivní podpora preventivním aktivitám ze strany obce. Doporučení ve vztahu k preventivním aktivitám je součástí doporučení PP.
	Obec zajišťuje informovanost cílové skupiny o možnostech regionální podpory rodin způsobem dostupným a srozumitelným pro široké spektrum rodin.	Informovanost ze strany obce je zajištěna, z provedených průzkumů nicméně vyplývá, že není efektivní.

	Obec přímo zajišťuje spektrum aktivit pro rodiny (poradenství pro rodiny, tematické vzdělávací aktivity pro rodiny apod.).	Obec přímo podpůrné aktivity pro cílovou skupinu nezajišťuje.
	Obec realizuje participační aktivity pro rodiny s dětmi, aktivně zapojuje rodiny do rozhodovacích, plánovacích procesů. Podporuje aktivity realizované přímo CS ve prospěch její integrace.	Participační aktivity nejsou ze strany obce realizovány. Participace cílové skupiny je součástí doporučení.
	Podporuje zajišťování aktivit zřizovanými a zakládanými organizacemi během období prázdnin.	Aktivity pro děti mládež jsou poskytovány převážně v rámci pracovní doby, s výjimkou aktivit APK.
	Podporuje využívání obecních prostor (např. školní tělocvičny, hřiště apod.) pro odpolední a víkendové aktivity širokému spektru rodin.	V rámci obce jsou částečně využívány prostory školy k mimoškolním aktivitám.
	Propaguje jednotlivé prorodinné aktivity, rodinnou politiku obce.	Rodinná politika je propagována částečně v rámci rodinného centra (MAS).
	V rámci zakládaných a zřizovaných organizací prosazuje a vyžaduje přístupy podporující integraci znevýhodněných a ohrožených rodiny (snižování prahů služeb, přizpůsobení nabídky činností rodinám a dětem ze znevýhodněného prostředí).	Služby jsou částečně přizpůsobeny cílové skupině, potřeby větší skupiny dětí zůstávají nepokryty.

Vyhodnocení naplnění výstupů a cílů programu

Dlouhodobý cíl

Obec vytváří podmínky pro zajištění podpory dětem a rodinám, zajištění bezpečí a ochrany, setrvávání dětí ve školní docházce, volnočasové aktivity dětí, a to v participaci s dětmi, mladými lidmi a rodinami.

Specifické cíle

1. Vytvoření místní platformy podpory dětí a rodin se zapojením místních aktérů veřejné správy, NNO a dalších odborníků, dětí a rodin s cílem systematické podpory dětí a rodin na bázi case managementu a participace.
 - a. Nastavení spolupráce pro včasný záchyt možného ohrožení dítěte se zapojením školy, podpůrných služeb, dětí a rodin, lékařů, OSPOD, policie.
 - b. Sjednání postupů v podpoře ohrožených dětí a rodin na bázi případové práce.
 - c. Podpora zavádění inovativních programů na podporu rodin a dětí s využitím lokálních zdrojů (inovativní postupy, rozšíření stávajících služeb), programů trávení volného času apod.
 - d. Průběžné hodnocení situace v komunitě participativní formou.

Způsob plnění cíle: Vzhledem k omezenému počtu lokálních aktérů a jejich zastoupení v místních již existujících platformách je vytváření nového útvaru nadbytečné – budou využity stávající struktury, s doporučením na zaměření na ochranu dětí a rodin. Součástí bude též doporučení týkající se konkrétních nástrojů práce s dětmi a rodinami.

2. Zavádění programů na podporu kompetencí rodičů v oblasti výchovy a zajištění bezpečí dětí.

Způsob plnění cíle: Možnost zavedení specifických programů na podporu rodičovských kompetencí byla podrobně diskutována se zástupci lokality, zejména OSPOD a SAS. Byly konzultovány nástroje, jejichž zavedení neklade zvláštní nároky na personální nebo časové možnosti místních aktérů, ale jsou zaměřeny spíše na podporu spolupráce a včasného záchytu. Konkrétní doporučení a příklady dobré praxe jsou součástí písemného výstupu PP.

3. Posilování místní sítě služeb síťováním aktérů na úrovni ORP, jednání na úrovni kraje k rozšíření nebo zavedení služeb v rámci střednědobého plánování, posílení kapacit služeb formou zavádění inovativních služeb využitím dobrovolnických služeb, participativním zapojením dětí a mladistvých (peer programy), dostupné online pomoci, spoluprací s univerzitami apod.

Způsob plnění cíle: Konkrétní postupy pro síťování služeb a zapojení neformálních aktérů jsou součástí písemného doporučení jako výstupu PP. Vyčíslení potřebnosti navýšení kapacit sociálních a dalších odborných služeb je uvedeno v aktualizovaném SPSZ.

4. Vytváření podmínek a zázemí pro bezpečné trávení volného času dětí a mládeže
 - a. Posílení nabídky volnočasových aktivit participativní formou dle potřeb dětí a mladistvých.
 - b. Zavádění podpůrných programů pro děti a mládež s využitím stávajících zdrojů školy, komunity, dobrovolníků, peer programů, využití již zavedených funkčních programů.
 - c. Budování zázemí pro vhodné trávení volného času dětí a mládeže s participací dětí s využitím stávajících prostor a plánu na vybudování vhodných venkovních prostor (např. posezení, zastřešení, wifi, rampa, workout, apod.).

Způsob plnění cíle: V rámci konzultací s aktéry v lokalitě byla opakovaně otevírána otázka vybudování vhodného místa pro trávení volného času dětí a mladistvých, a dále otázka dostupnosti společných i separovaných aktivit pro různé skupiny dětí. Variantní doporučení k otázce trávení volného času jsou součástí písemného výstupu PP.

5. Osvěta veřejnosti o dostupných službách a možnosti jejich využití, formou dostupnou obyvatelům ohroženým sociálním vyloučením, dětem i mládeži. Vytvoření informačních letáků, odkazů na a infografik na sociálních sítích, informace na veřejných vývěskách, ve školách.

Způsob plnění cíle: Konkrétní doporučení týkající se osvěty o dostupných službách a pomoci jsou vnímána jako předpoklad motivace k využití nabízených služeb. Konkrétní doporučení k informování dospělých i dětí jsou součástí písemného výstupu PP.

Vyhodnocení a shrnutí celkového přínosu programu na lokalitu, dle závěrečného posouzení naplňování kritérií sociálního začleňování daného programu

Realizace poradenského programu byla ovlivněna množstvím již realizovaných projektů v lokalitě. Původně stanovené cíle PP tedy bylo nejprve nutno znovu představit a vysvětlit, na základě, jakých dat a poznatků jsou navrženy. Nastavení cílů bylo podmíněno návazností na stávající aktivity a využitím stávajícího personálního a odborného potenciálu. Cíle PP jsou proto ve finální podobě zobrazeny ve formě doporučených postupů.

Další možný plán spolupráce

V lokalitě jsou témata spojená s rodinou a dětmi řešena dlouhodobě, další spolupráci je možné uvažovat ve formě odborných konzultací pro realizaci opatření navržených v souhrnném doporučení, případně k dalším potřebám ze strany lokality.

Seznam zkratk

APK – asistent prevence kriminality

ASZ/ OSZ/ AGENTURA – Agentura pro sociální začleňování/ Odbor pro sociální začleňování Ministerstva pro místní rozvoj

LK – lokální konzultant

LP – lokální partnerství

MAS – místní akční skupina

NMPS – Nové Město pod Smrkem

NNO – nestátní nezisková organizace

NZDM – nízkoprahové zařízení pro děti a mládež

ORP – obec s rozšířenou působností

OSPOD – orgán sociálně právní ochrany dětí

PČR – Policie České republiky

PP – poradenský program

PPK – plán prevence kriminality

PS – pracovní skupina

SAS – sociálně aktivizační služba

SVL – sociálně vyloučená lokalita

TP – terénní práce